

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/87/2017
Identifikačné číslo spisu:	7813202806
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:7813202806.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Heleny Haukvitzovej a členov senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a JUDr. Danice Kočíčkovej, vo veci starostlivosti súdu o maloletú L. A., zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Rožňava, so sídlom v Rožňave, Šafárikova 112, dieťa matky L. K., bývajúcej v C., zastúpenej advokátkou JUDr. Martinou Vnenčákovou, so sídlom v Rožňave, Čučmianska dlhá 7, a otca M. A., bývajúceho v P., zastúpeného advokátkou JUDr. Erikou Šimanovou, so sídlom v Rožňave, Akademika Hronca 9, o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej, vedenej na Okresnom súde Rožňava pod sp.zn. 7P/104/2013, o dovolaní matky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 31. marca 2017 sp.zn. 8CoP/312/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Rožňava (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 6. júna 2016 č.k. 7P/104/2013-247 a/ zveril maloletú L. A., (ďalej len „maloletá“) do osobnej starostlivosti matky, b/ zaviazal otca prispievať na výživu maloletej po 30 € mesačne počnúc od 8. marca 2013, vopred vždy do 15-teho dňa toho - ktorého mesiaca, do rúk matky, c/ upravil styk otca s maloletou tak, že sa bude môcť stretávať s maloletou každý posledný víkend v mesiaci od piatku od 10.00 hod do nedele do 10.00 hod s tým, že matka maloletú privezie do P., maloletú primerane pripraví a otcovi odovzdá, otec je povinný matke maloletú odovzdať v stanovený čas, d/ štátu nepriznal právo na náhradu trov konania, e/ žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania.

2. Na odvolanie matky Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 31. marca 2017 sp.zn. 8CoP/312/2016 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku o výživnom potvrdil ako vecne správny (§ 387 ods.1, 2 CSP) a v napadnutom výroku o úprave styku otca s maloletou zmenil (§ 388 CSP) tak, že otec je oprávnený sa stretávať s maloletou každý posledný víkend v mesiaci od soboty

od 10:00 hod do nedele do 10:00 hod s tým, že matka maloletú privezie do P., primerane ju pripraví a odovzdá otcovi v mieste jeho bydliska; otec je povinný maloletú v určenom čase vrátiť matke v mieste jeho bydliska. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie ohľadom výšky určenej vyživovacej povinnosti otca maloletej s tým, že rozsah tejto povinnosti musí zodpovedať nielen potrebám dieťaťa ale aj schopnostiam, možnostiam a majetkovým pomerom povinného rodiča. Výrok o úprave styku otca s maloletou zmenil z dôvodu, že od rozhodnutia súdu prvej inštancie nastala podstatná zmena pomerov na strane maloletej v podobe povinnej školskej dochádzky, v dôsledku ktorej bolo potrebné upraviť určený rozsah úpravy styku tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti rozhodnutia. Námitku matky vo vzťahu k jej neschopnosti dopraviť maloletú k otcovi do miesta jeho bydliska, považoval za nedôvodnú s poukazom na frekvenciu úpravy styku a tiež na skutočnosť, že v meste, v ktorom žije otec, žije aj matka matky maloletej, ktorú pravidelne navštevuje.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu v jeho zmeňujúcom výroku podala dovolanie matka (ďalej aj „dovolatelka“). Ako dovolací dôvod uviedla ustanovenie § 421 ods. 1 písm.a/ a b/ CSP, pretože rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj jemu predchádzajúce rozhodnutia neboli založené na logických úvahách, vybočujú z miery rozumného usporiadania vzťahov a pri ich vydaní nedošlo k zohľadneniu zásady spravodlivého procesu. Za nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom považovala uloženie jej povinnosti odovzdať maloletú otcovi v mieste jeho bydliska. Túto povinnosť označila za neprimeranú vzhľadom na skutočnosť, že je na materskej dovolenke s ďalším maloletým dieťaťom, ako aj jej finančnú situáciu, ktorá jej neumožňuje pokryť náklady na cestovné a ubytovanie za účelom realizácie upraveného styku otca s maloletou. Zdôraznila, že i keď jej matka býva v mieste bydliska otca, nenavštevuje ju v pravidelných intervaloch ale len sporadicky. Otec maloletej neprejavil doposiaľ záujem o stretávanie sa s maloletou a nič mu nebráni v tom, aby si našiel prácu a tak disponoval možnosťou stretávať sa s maloletou v mieste jej bydliska. Podľa jej názoru sa odvolací súd pri riešení otázky úpravy styku otca s maloletou odklonil od toho, ako túto otázku riešia okresné a krajské sudy, t.j. vyzdvihnutie maloletého dieťaťa v mieste bydliska rodiča, ktorému bolo dieťa zverené do osobnej starostlivosti. V súvislosti s tvrdeným odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu označila uznesenie najvyššieho súdu z 26. mája 2016 sp.zn. 6Cdo/53/2016 a uznesenie najvyššieho súdu zo 7. novembra 2013 sp.zn. 5MCdo/5/2013.

4. Otec sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

5. Kolízny opatrovník trval na svojom pôvodom vyjadrení v súdnom konaní.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací [(§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)], po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie matky je potrebné odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých, ktorá je upravená v Civilnom mimosporovom poriadku (ďalej len „CMP“). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého „na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak“. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 CMP obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní, „neustanovujú inak“ pokiaľ ide o prípustnosť dovolania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých; prípustnosť dovolania matky bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP, ktoré upravujú, kedy je dovolanie prípustné (§ 419 a nasl. CSP).

8. Najvyšší súd už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane (viď napríklad sp.zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje

len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacieho konania (m. m. I. ÚS 4/2011).

9. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného konania osobitné postavenie. Dovolanie aj naďalej nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (viď napríklad 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 3Cdo308/2016, 5 Cdo 255/2014).

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

12. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

13. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

14. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

15. Dovolateľka v dovolaní výslovne uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 421 ods.1 písm. a/ a b/ CSP. Uplatnenie dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP sa však vzájomne logicky vylučuje; ich súbeh, resp. vzájomná kumulácia je vylúčená (viď napr. uznesenie najvyššieho súdu sp.zn. 6 Cdo 27/2017, 6 Cdo 79/2017, 6 Cdo 123/2017, 3 Cdo 235/2016). Preto sa dovolací súd pri skúmaní prípustnosti dovolania matky obmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska dovolacieho dôvodu, ktorý je v ustanovení § 421 ods. 1 CSP uvedený na prednejšom mieste, t.j. na dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (v tomto smere porovnaj aj rozhodnutie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 1 VCdo 2/2017).

16. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

17. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Z o zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Pre právnú otázku, ktorú má na mysli toto ustanovenie, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (3 Cdo 6/2017, 6 Cdo 21/2017). Z uvedeného je zrejmé, že pod pojem ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu nemožno zahrnúť rozhodnutia krajských či okresných súdov Slovenskej republiky (preto sa odvolací súd tou časťou dovolania, v ktorej dovolateľka poukazovala na rozhodnutia okresných a krajských súdov nezaoberal). Nastolená otázka musí byť zároveň odvolacím súdom riešená a odvolací súd na jej riešení musel založiť svoje rozhodnutie.

18. Vychádzajúc z vyššie uvedených teoretických úvah odvolací súd dospel k záveru, že dovolateľkou nastolená otázka nie je takou dovolacou otázkou, akú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnú normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Podľa obsahu dovolania dovolateľka považovala za nesprávny záver súdov týkajúci sa spôsobu realizácie úpravy styku otca s maloletou a konkrétne uloženie jej povinnosti dopraviť maloletú do miesta bydliska otca. Tento záver súdov ale nebol výsledkom aplikácie či interpretácie konkrétneho ustanovenia právneho predpisu, ale bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súd viedli k prijatiu tohto rozhodnutia. Dovolateľkou nastolená otázka nie je otázkou právnou, teda takou otázkou, ktorej riešenie by záviselo od výkladu určitej konkrétnej hmotnoprávnej (napr. Zákon o rodine) alebo procesnoprávnej normy. Zákon o rodine a ani iný právny predpis nemá ustanovenia, z ktorých by striktne vyplývali kritériá pre stanovenie spôsobu realizácie styku rodiča s dieťaťom. Spoločným znakom konaní vo veciach starostlivosti o maloletých je, že v týchto konaniach ide predovšetkým o záujem maloletých detí v zmysle čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa. Výsledkom týchto konaní by teda nemalo byť vyriešenie sporu medzi účastníkmi konania, ale zabezpečenie výsledku konania, ktorý zodpovedá najlepšiemu záujmu maloletého. Dovolateľka ale vo svojom dovolaní nenamietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu nerešpektuje ustanovenia Zákona o rodine a Dohovoru o právach dieťaťa deklarujúcich najlepší záujem dieťaťa, dôvody ktorými spochybňovala správnosť posúdenia veci odvolacím súdom predstavovali výlučne jej subjektívny odlišný pohľad na vhodnosť a primeranosť uloženej povinnosti odovzdať maloleté dieťa v mieste bydliska otca a týkali sa výlučne možností a schopností každého z rodičov zabezpečiť realizáciu styku maloletej s otcom podľa rozhodnutia súdu (viď finančná situácia dovolateľky a jej starostlivosť o druhé maloleté dieťa, možnosti otca zamestnať sa atď.). Odlišný pohľad dovolateľa na správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu bez vymedzenia právnej otázky nemôže zakladať dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 1 písm. a/ CSP.

19. Určenie spôsobu akým sa bude realizovať styk maloletého dieťaťa s rodičom súdom je vždy výsledkom posúdenia konkrétnych skutkových okolností každej prejednávanej veci (možností a schopností oboch rodičov zabezpečiť podmienky pre stretávanie sa s maloletým dieťaťom, potrieb, osobností, citových väzieb maloletého dieťaťa a mnohých ďalších aspektov). Vďaka tomu potom môže súd prijať celkom jedinečné a konkrétne závery „šité na mieru“ pre ten ktorý prípad a dosiahnuť tak v

súdnom konaní vo veciach starostlivosti o maloletých sledovaný cieľ, t.j. najlepší záujem maloletého dieťaťa a zachovanie práva rodičov na ich vzťah k maloletému dieťaťu. Preto ani nemôže reálne existovať ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu ohľadom spôsobu určenia styku rodiča s maloletým dieťaťom a na tejto skutočnosti nemôže nič zmeniť ani existujúca rozhodovacia činnosť súdov v obdobných prípadoch, na ktoré dovolateľka poukazovala, pretože každé jedno rozhodnutie je individuálne pre daný prípad a nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady i keby formálne vykazovali rovnaké skutkové okolnosti. Pokiaľ v prejednávanej veci súdy na základe voľnej úvahy dospeli k záveru, že okolnosti veci umožňujú uložiť povinnosť rodičovi odovzdať dieťa na inom mieste než v mieste bydliska rodiča, ktorý má dieťa v osobnej starostlivosti, tento ich záver nemôže byť preskúmaný podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP v rámci mimoriadneho opravného prostriedku, pretože dovolací súd nie je oprávnený preskúmať a prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu z hľadiska ich správnosti a úplnosti (§ 442 CSP), ani prehodnocovať vykonané dôkazy; iný prístup by bol porušením zásady priamosti súdneho konania. Dovolací súd totiž nie je tretou inštanciou a dovolanie nie je koncipované ako ďalší riadny opravný prostriedok. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

20. Napokon dovolací súd už len dodáva, že rozhodnutie najvyššieho súdu pod sp.zn 6Cdo/53/2016, na ktoré dovolateľka poukazovala s tvrdením, že odvolací súd sa od neho odklonil; sa netýkalo otázky spôsobu určenia styku rodiča s maloletým dieťaťom, dovolací súd týmto rozhodnutím dovolanie matky odmietol ako procesne neprípustné bez toho, aby skúmal vecnú správnosť napádaného rozsudku odvolacieho súdu. Pokiaľ ide o druhé označené rozhodnutie najvyššieho súdu sp.zn. 5MCdo 5/2013, ani toto nebolo vo vzťahu k dovolateľkou nastolenej otázke relevantné, keď sa v ňom dovolací súd zaoberal existenciou vady podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ktorá mala spočívať v nesprávnom postupe odvolacieho súdu, ktorý odmietol odvolanie matky ako oneskorene podané, hoci bolo podané včas.

21. Podľa § 447 písm. f/ CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

22. Na základe uvedených skutočností dovolací súd dovolanie matky podľa § 447 písm. f/ C. s. p. odmietol.

23. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.